

det er, Staten her indblader sig paa. Det, Staten byder, er jo tre Ting. Den byder et lille Bidrag til Administrationsomkostningerne, som jo ikke kan beløbe sig til ret meget, og den tilstaar den sædvanlige Begunstigelse, som ogsaa Sparekasserne have, Retten til at udstede Gældsfor skrivinger paa ustemplet Papir — jeg ved nok, at Sparekassernes Ret i saa Henseende gælder Bøgerne — og endelig byder den nogenlunde billige Laan. Jeg vil minde om, at vi her i Landet ikke have haft nogen Banfelighed ved at rejse Laan paa det solidariske Grundlag. Vi have i Løbet af den sidste Snees Aar i det danske Landbrug kunnet rejse Laan i Kraft af det solidariske Ansvar til vore Andelsmejerier og Andelslagterier. Jeg antager, at de Summer, man ad den Vej har maattet laane, vistnok med et rundt Tal beløbe sig til 25 Mill. Kr. Det Grundlag, paa hvilket man har laant disse Penge, ja, det er noget lignende, som der foreslaas her i Forlaget. Jeg tror, at hvis man skulde gaa strengt juridisk i Rette med disse Andelsforetagender, kunde der maasse træffes adskillige Banfeligheder der; men jeg har endnu ikke hørt om noget Pengeinstitut, som var angst for at yde Laan til disse store solidariske Foreninger. Selv om man til Anlæget af et Slagteri skal bruge 200,000 Kr. paa en Gang, kan man saa Tilbud fra mangfoldige Pengeinstitutter, der med største Fornøjelse laane paa det solidariske Ansvar, som Landmændene der gaa ind paa. Jeg tror derfor ikke, at Statskassen risikerer ret meget ved at laane ud til saadanne Foreninger. Det er jo en stor Flok Landmænd, her er Tale om, det er en Kreds saa stor, at den har 10,000 Køer, altsaa en Kreds, der repræsenterer en 10—12 Andelsmejerier, man maa altsaa der tænke sig en meget stor Kreds af Landbrugere i saadanne Foreninger, skønt jeg ser, at man ogsaa kan have mindre Kredse. Der er altsaa ikke stor Risiko for Statskassen derved; men hvad Statskassen yder, er den billigere Rente. Jeg ved af Erfaring, at man tidligere gav over 4 pCt., selv naar det var Landmænd, der stode med et solidarisk Ansvar, medens man nu kan saa det billigere. Men den Gang gav man i Reglen, selv om det var til Andelsmejerier, over 4 Procent. Her vil nu Statskassen yde en Haandskræfning ved at sætte Renten ned til 3 eller 3 $\frac{1}{4}$ Procent. Det er paa disse tre Maader, Statskassen vil støtte disse Foreninger, det er ikke saa overordentlig meget, men det er dog altid noget. Forleden Dag, da vi havde Lovforslaget for om Kautionslaan, udregnede det ærede 6te Medlem for 2den Kreds (P. G. C. Jensen)

ogsaa, at det var saa godt som intet, der kunde opnaas. Jeg skal indrømme, at de Agrarforslag, vi have faaet frem, ikke have ydet saa overmaade meget; men lidt yde de dog, og en af Grundene, hvorfor jeg har glædet mig over dette Forslag, er netop ogsaa i Overensstemmelse med, hvad det ærede 6te Medlem for 2den Kreds i Begyndelsen af sin Tale ytrede. Han omtalte, hvorledes en ædelstænkende Mand i Thykland ved at sammenspare nogle Smaakapitaler havde taget Initiativet til disse store Kasser. Han tog altsaa Initiativet dertil, og det er det, vi ønske, at Staten ogsaa skal gøre. Staten skulde jo dog staa med en vis Belvilje over for det danske Landbrug, og den kunde derfor nok tage Initiativet til noget, som maasse en Gang i Tidens Løb kan udvilde sig til noget stort. Kan Staten gøre det med en ringe Risiko og med disse smaa Bidrag, synes jeg nok, at det var et Forsøg værd.

Den ærede sidste Taler sagde, at Landbruget havde rigelig Afgang til at erhverve Driftskapital; men jeg har nu den stik modsatte Opfattelse. Jeg tror, at er der noget, som har trykket det danske Landbrug, er det netop det, at vi have haft for snæver Afgang til at faa Driftskapital. Det ærede Medlem indrømmede jo, at Kømandskrediten var meget uheldig; men det ærede Medlem kan dog ikke være ubekendt med, at en stor Mængde af de danske Landmænd, som han selv siger, sidde i Kømandens Somme, og at en saa stor Mængde danske Landmænd blive saa stærkt afhængige af deres Kømand, er et Vidnesbyrd om, at der virkelig er Trang til Stede til at faa Midler ad anden Vej.

Der blev ogsaa af den højtærede Landbrugsminister henvist til Kautionslaan. Ministeren brugte der det Udtryk, at der ofte fundt Kautionspindel Sted, og deri har Ministeren utvivlsomt Ret. Det staa for mig saaledes, at Kautions er en af de uheldigste Former for Laan, der haves, og særlig er den uheldig for Kautionsisterne. Hvor mange Menneker ere ikke komne galt af Sted ved at skrive deres Navne under som Kautionsister, uden ret at vide, hvad de skrebe under paa. Det ærede Medlem nævnte Familienhushold og Hensynet til gode Venner. Man kan ikke sige Nej, man bliver saa skreven som Kautionsist for en bestemt Sum, og saa kommer der en Dag, hvor det hele skal betales. Jeg kender mange Landmænd, der ligefrem ere blevne ødelagte, fordi de have været uforsigtige med at underskrive saadanne Kautionser. Jeg ved, at der ikke er saa saa Landmænd, der genere sig for at bede Kreti og Pleti om at være deres Kautionsister.